دوشنبه ۱۹ شهریور ۱۴۰۳
شماره ۴۲۲۴
FARHIKHTEGANDAILY.COM
FARHIKHTEGANONLINE

کارشناسان بازار سرمایه از ویژگی‌های لازم رئیس جدید بورس می‌گویند

فرمول سبز شدن پرتفو

پانیذ رحیمی
خبرنگار

همزمان با انتشار اخبار خداحافظی مجید عشقی از سازمان بورس، اسامی مختلفی به‌عنوان گزینه‌های احتمالی ریاست وزارت صمت در رسانه‌ها دست‌به‌دست می‌شود. گزینه‌هایی که رسانه‌ها مطرح کردند حجت‌الله صیدی، محمدعلی دهقان‌دهنوی، سعید اسلامی‌بیدگلی و شاپور محمدی هستند. مرکز روابط عمومی و اطلاع‌رسانی وزارت امور اقتصادی و دارایی، اسامی اعلامی از سوی برخی رسانه‌ها برای تصدی ریاست سازمان بورس و اوراق بهادار که پس از جلسه اخیر شورای عالی بورس و اوراق بهادار صورت گرفت را تکذیب کرد. کارشناسان بازار سرمایه در گفت‌وگو با «فرهیختگان» گفتند هرچند تمام معضلات بازار سرمایه با حضور رئیس جدید حل نمی‌شود اما با توجه به سوابق گزینه‌های مطرح‌شده، امید بیشتری به اسامی جدید دارند. کارشناسان می‌گویند رئیس سازمان بورس باید هم اقتصاد را خوب بفهمد، هم درک خوبی از صنایع بورسی داشته باشد، هم نهادهای مالی را بشناسد و هم شجاعت دفاع از حقوق عامه سهامداران و ازجمله سهامداران خرد را داشته باشد. به گفته آنان، انتخاب رئیس سازمان همه معضلات بازار سرمایه را حل نمی‌کند اما اگر فردی انتخاب شود که به ماهیت بازار بودن بورس احترام بگذارد و تشکل‌های صنفی متعدد را در اکوسیستم بازار سرمایه به رسمیت بشناسد، اعتماد و سرمایه اجتماعی بازار سرمایه در جامعه احیا خواهد شد.

۴ گزینه احتمالی ریاست سازمان بورس

محمودمرادی، کارشناس بازار سرمایه در گفت‌وگو با «فرهیختگان» درباره انتخاب رئیس جدید سازمان بورس با توجه به گزینه‌های احتمالی اعلام‌شده از سوی رسانه‌ها اظهار داشت: «در دوران مسئولیت محمدعلی دهقان‌دهنوی، هرچند فرصت چندانی برای ابزار برنامه داده نشد و جایگاه وی به شخص دیگری منتقل شد، اما اتفاق خاصی رخ نداد. سعید اسلامی‌بیدگلی را از سخنرانی‌ها و جلسات می‌شناسم، او دیدگاه‌های خوبی دارد، جوان است، صنعت را می‌شناسد و تحصیلات مرتبط با تصدی ریاست سازمان بورس را دارد. وی همچنین سال‌ها در بازار سرمایه فعال بوده است. با توجه به سابقه شاپور محمدی، دوران مسئولیت او درخشان‌ترین دوره بازار سرمایه را شاهد بودیم.»

سازمان بورس مسئول رشد بازار سرمایه نیست

مرادی با تاکید بر اینکه یک برداشت اشتباه درخصوص وظایف و تکالیف رئیس سازمان برنامه وجود دارد، گفت: «باید توجه داشت که سازمان بورس مسئول رشد بازار سرمایه نیست. از جهت مدیریت در دوران شاپور محمدی اتفاقات خیلی خوبی رقم خورد. قبل از او باز و بسته شدن نمادها خیلی بی‌قاعده صورت می‌گرفت؛ او این شرایط را قاعده‌مند و ناشر را موظف به پاسخگویی کرد. وی همچنین با دانشگاه ارتباط خوبی داشت. یادم می‌آید آن زمان لیگ ستارگان بورس برگزار شد و به همین طریق با بسیاری از دانشگاه‌ها ارتباط ایجاد شد. او همچنین ایده‌های خیلی خوبی ارائه داد و در پایان مقابل دولت وقت مقاومت کرد و یک استعفای بسیار شرافتمندانه داد. برعکس استعفایی که اکنون در بازار سرمایه اتفاق افتاده است. دوران محمدی درخشان‌ترین دوره در تاریخ بازار سرمایه بود. تنها نکته من این است که او یک تجربه در بازار سرمایه داشته و ای‌کاش از او برای پست‌های بالاتر استفاده می‌شد. به نظر من بیدگلی فردی خوش‌فکر، خوب و جوان است و بهترین گزینه برای ریاست سازمان بورس به شمار می‌رود.»

۴ شاخص برای انتخاب رئیس

این کارشناس بازار سرمایه تصریح کرد: «کسی که رئیس سازمان بورس می‌شود باید اقتصاد را خوب بفهمد و درک کند، از صنایع بورسی درک داشته باشد، نهادهای مالی را بشناسد و بیان و شجاعت خوبی داشته باشد. اگر این چهار ویژگی در یک فرد باشد خوب است. درک اقتصادی از این منظر مهم است که ارتباط بازار سرمایه با اقتصاد، بانک، بازار پول و صنعت را درک کند. فهم صنایع مهم است و رئیس سازمان بورس باید بداند کجا به عنوان نماینده صنعت یا بازار سرمایه در مقابل طرح‌های اشتباه دولت بایستد. برای مثال در دوران تصدی رئیس سازمان بورس سابق، نرخ خوراک به گونه‌ای تعیین می‌شود که کاملا بر ضد بازار سرمایه است، اما متاسفانه دفاع جانانه‌ای از سوی رئیس سازمان بورس ندیدیم، حتی من می‌گویم او می‌توانست یک استعفای شرافتمندانه در زمان اتفاقات ۱۷ اردیبهشت ۱۴۰۲ بدهد. در این زمان‌ها نیاز است از اقتصاد و صنایع حمایت شود. بازار سرمایه نماد اقتصاد ماست. از سوی دیگر نیز بیان، شجاعت و انتخاب خوب فراجناحی می‌تواند بسیار موثر باشد. از رئیس سازمان بورس انتظار می‌رود که با فهم صنعت و نهادهای مالی، تعارض منافع را از بین ببرد. همچنین بسیار مهم است که رئیس سازمان بورس با مجموعه وزارت اقتصاد، بانک مرکزی و دولت ارتباط خوبی داشته باشد و بتواند مشکلات بازار سرمایه را منعکس کند. به نظر من اینکه عبدالناصر همتی سکاندار وزارت اقتصاد است بازار سرمایه را تا حد خوبی می‌شناسد و ایده‌های خوبی دارد. همچنین علی طیب‌نیا نیز در دولت حضور دارد که درمجموع اتفاق مثبتی است.»

رئیس جدید بازار سرمایه را قاعده‌مند کند

مرادی در ادامه بیان کرد: «یک سری از مشکلات بازار سرمایه از داخل بازار است؛ به بیان بهتر برخی مشکلات داخلی و بعضا مشکلات خارجی دارد. ازجمله مشکلات داخلی می‌توان به این اشاره کرد که باید ارتباط خوبی با ناشران بازار وجود داشته باشد و شفافیت و کارایی را در بازار افزایش دهد. هرروز داریم ناشرهایی را در بازار می‌بینیم که اطلاعات مناسب نمی‌دهند و اطلاعات را در زمان مناسب منتشر نمی‌کنند. برای مثال ما در حال حاضر یک‌سری شرکت در بازار سرمایه داریم که گزارش عملکرد ماهانه آنها همیشه در پنج روز اول ماه بعد منتشر می‌شد یا نهایتا انتشار بعد از پنج روز کاری انجام می‌شد، اما ما می‌بینیم که بعضا ماه دارد تمام می‌شود اما هنوز گزارش عملکرد ارائه نشده است. ناشران در این زمینه تخلف می‌کنند. بعضا گزارش‌های عملکرد فصلی شرکت‌ها شفاف نیست. کارایی اطلاعاتی و شفافیت بازار زیر سوال رفته است. یک رئیس بورس خوب می‌تواند این مورد را در بازار سرمایه بررسی کند و شرکت‌ها و کسانی که از ظرفیت بازار سرمایه استفاده می‌کنند اما پاسخگو نیستند را پاسخگو کند؛ حداقل این اقدام می‌تواند با معرفی شرکت‌هایی که به سهامدار آسیب می‌زنند انجام شود. در بحث کارایی سازمان و نهادها نیز یک‌سری تعارض منافع وجود دارد که اگر بازار سرمایه و ریاست و مجمع تعارض منافع را به خوبی شناسایی کند می‌تواند نهادها را هم کاراتر کند.»

سازمان بورس عقب‌تر از جامعه است

محمود مرادی در پایان یادآور شد: «اتفاقی که اکنون در بازار رخ داده این است که بسیاری از نهادهای مالی از اشخاص به‌شدت خبره استفاده می‌کنند که دانش فنی و علمی آنها بسیار بیشتر از مجمع سازمان بورس است و معمولا سازمان بورس در پشت آنها حرکت می‌کند. سازمان بورس باید از نخبه‌ترین افراد مالی و اقتصادی کشور استفاده کند تا آنها کسانی باشند که به نهادها خط بدهند. پایین بودن دانش اجرایی و فنی سازمان بورس اصلا خوب نیست که ازجمله مشکلات درون‌سازمانی به شمار می‌رود. کارمزدها نیز موضوع دیگری است که کاهش آن می‌تواند کمک‌کننده باشد. موضوعات خارج از سازمان بورس نیز مشکلاتی هستند که از جانب وزارت صمت یا اقتصاد یا سازمان برنامه ایجاد می‌شود. اگر رئیس بورس خوب باشد می‌تواند ارتباطی سازنده ایجاد کند و در زمان تصمیم‌گیری در وزارت صمت و اقتصاد مشکلات بازار سرمایه را منعکس کند تا از اتخاذ برخی تصمیمات جلوگیری شود.»

رئیس سازمان بورس باید مدافع حقوق سهامداران باشد

فردین آقابزرگی، کارشناس بازار سرمایه نیز در گفت‌وگو با «فرهیختگان» مطرح کرد: «یکی از رأس‌های برنامه‌ای که هیات‌مدیره و رئیس سازمان بورس باید در پیش بگیرد، انجام وظایف براساس اساسنامه، به ویژه بند ۸، ۹ و ۱۱ ماده ۷ قانون استیفای حقوق سهامداران خرد است. بر این اساس پیشگیری از وقوع هرگونه تصمیم و تخلفی که منافع سهامداران به‌ویژه سهامداران خرد را مخدوش می‌کند از مهم‌ترین مسئولیت‌های سازمان بورس است. انجام وظایف در چهارچوب تعیین‌شده مستلزم استقلال نهاد ناظر است. نهاد ناظر باید در کنار دولت اما با حفظ وظیفه اول خود یعنی استیفای حقوق سهامداران فعالیت کند. برای مثال اگر دولت در سود شرکت‌ها دست‌اندازی یا در تعیین نرخ خوراک دخالت می‌کند، سازمان بورس باید به عنوان وکیل مدافع سهامداران حتی در سطح عام مخالفت خود را اعلام کند. رئیس سازمان بورس نباید مثل مجید عشقی پشت درهای بسته نامه محرمانه بدهد؛ این شیوه نتیجه‌بخش نخواهد بود.»

جای خالی تشکل‌های صنفی در اکوسیستم بورس

آقابزرگی تکمیل کرد: «به نظر من رئیس جدید سازمان بورس باید به شرح ماده ۳۳ قانون بازار اوراق بهادار بر لزوم فعالیت نهادهای مالی و کلیه فعالان بازار سرمایه زیر چتر کانون متبوعه خود (یعنی تشکل‌های خودانتظام، کانون‌ها)، تعدد و تکثر آنها (مثل انجمن‌ها و اتحادیه اصناف) توجه ویژه داشته باشد. در اقصی نقاط کشور اتحادیه‌ها و اصناف مختلفی وجود دارد. همه اصناف با یک انجمن کار نمی‌کنند. اتحادیه‌ها همگی ازجمله لوازم الکترونیک، لوازم خانگی، خودرو و... یک جا نیستند. ما اکنون یک کانون کارگزاران و یک کانون سرمایه‌گذاری داریم که به دلیل قدمت حضور در بازار سرمایه خاصیت خود را از دست داده‌اند و انتظار استیفای حقوق از طریق ارائه راه‌های حل مشکلات صنوف مختلف در بازار سرمایه را ندارند. بنابراین لازم است کانون سهامداران حقیقی، کانون سبدگردانان، مشاوران سرمایه‌گذاری، پردازشگران اطلاعات مالی و کلیه نهادهایی که در این حوزه فعالیت می‌کنند اجازه تاسیس کانون مربوطه و جایگاه حقوق قانونی داشته باشند تا به زمان حال و روزی نرسیم که در دوران مسئولیت مجید عشقی، هیچ یک از این نهادها توانایی حضور یا طرح موضوعات خاص صنعت خود را نداشتند. این مورد یکی از موانع بزرگ بر سر راه توسعه بازار سرمایه بود که در سه سال گذشته پررنگ‌تر شده است. در مقطع فعلی با در نظر داشتن نرخ بهره و قیمت‌گذاری دستوری ریسک‌هایی در بازار سرمایه وجود دارد. انتظار می‌رود یک مدیر لایق و یک وکیل مدافع تمام‌قد در سازمان بورس حضور پیدا کند. من این شایستگی را در حد و اندازه شاپور محمدی بیش از سایر گزینه‌ها می‌بینم. امیدوارم انتخاب اصلح به شکل مناسب صورت بگیرد و بتوانیم به تحولات مثبت قابل توجه در بازار سرمایه امیدوار باشیم.»

انتخاب رئیس سازمان همه معضلات بازار سرمایه را حل نمی‌کند

برزو حق‌شناس، کارشناس بازار سرمایه درخصوص انتخاب رئیس سازمان بورس در گفت‌وگو با «فرهیختگان» مطرح کرد: گزینه‌های مطرح‌شده درمجموع گزینه‌های بدی نیستند. اینکه چه کسی انتخاب شود بستگی به تصمیم وزیر اقتصاد و شورای عالی بورس دارد. قانونا شورای عالی نمی‌تواند مستقیما کسی را انتخاب کند. باید صبر کنیم ببینیم نظر شورای عالی بورس روی چه کسی است. ما نمی‌توانیم انتظار داشته باشیم با انتخاب رئیس سازمان بورس معضل بازار به طور کلی حل شود. ما یک‌سری مسائل اقتصاد کلان داریم که به ضرر بازار سرمایه است. رئیس سازمان بورس در درجه اول باید قابلیت لابی کردن و تعامل با سایر دستگاه‌ها را داشته باشد و بتواند از منافع بازار دفاع کند. اگر بخواهیم اختیارات رئیس سازمان بورس را در نشر بگیریم و فرض کنیم بازار پول و بازار سرمایه دو بازار موازی هستند، وقتی اختیارات روسای بازارها را در نشر بگیریم، عملا اختیارات رئیس کل بانک مرکزی که متولی بازار پول است بسیار بیشتر از رئیس سازمان بورس است. درنتیجه فردی باید سکاندار سازمان بورس باشد که توانایی اجرا، اقناع و لابی کردن و گرفتن حق بازار سرمایه را در برابر بازار پول داشته باشد. از رئیس سازمان بورس انتظار می‌رود با مشکلات بازار آشنا باشد و فردی را نیاوریم که بخواهد از اول در سازمان بورس کارآموزی بگذارند.»

بازار سرمایه را به عنوان بازار به رسمیت بشناسید

حق‌شناس تصریح کرد: «ماهیت بازار سرمایه درنهایت از جنس بازار است. اگر این موضوع را قبول کنیم باید به سازوکارهای بازار احترام بگذاریم و اجازه بدهیم سازوکارهای بازار جلو برود. متاسفانه اکثر روسای سازمان بورس ازجمله مجید عشقی به این سازوکار احترام نگذاشتند. این مورد به یکی از معضل‌های بازار تبدیل شده است. به‌علاوه اینکه چه فردی با چه دیدگاهی روی صندلی سازمان بورس می‌نشیند، بسیار بر وضعیت حال و روز بازار سرمایه تاثیر می‌گذارد. به هر صورت، چه خوش‌مان بیاید چه نیاید یک‌سری پول و سرمایه در اقتصاد داریم که به قصد سفته‌بازی وارد بازار می‌شود. اینکه اجازه بدهیم این پول‌ها وارد بازار سرمایه بشوند، می‌تواند کمک حال بازار باشد.»

تکمیل راه‌آهن شلمچه - بصره در باتلاق وعده‌ها

راهپیمایی بزرگ اربعین با حضور سالانه بیش از ۲۰ میلیون نفر از زائران و ارادتمندان اباعبدالله‌الحسین(ع) در عراق برگزار می‌شود. این درحالی است که همه‌ساله زائران از مشکل کمبود ناوگان حمل‌ونقل برای حضور در این راهپیمایی رنج می‌برند. یکی از موثرترین راهکارهای رفع این مشکل، اتصال ریلی به عراق است. درحال حاضر از طریق مرز شلمچه-بصره به‌عنوان کوتاه‌ترین و کم‌هزینه‌ترین مسیر اتصال ریلی، این امر محقق می‌شود. طبق آمارهای رسمی، سالانه بیش از ۲۲ میلیون زائر از حدود ۱۸ کشور جهان در راهپیمایی عظیم اربعین حسینی شرکت می‌کنند؛ لذا حرکت اربعین یک حرکت جهانی است. این حرکت عظیم زائران همواره با مشکلاتی ازجمله کمبود ناوگان حمل‌ونقل، هزینه‌های بالای آن و نیز ناامنی ناوگان کنونی روبه‌رو است. این مشکلات سبب شده برخی از علما از مسئولان مربوطه انتقاد کنند. بررسی‌ها نشان می‌دهد همه‌ساله تردد زائران به علت کمبود ناوگان حمل‌ونقل بین‌شهری اعم از اتوبوس، مینی‌بوس و ون با مشکلاتی همراه است که هزینه‌های تردد آنها را در این گردهمایی افزایش می‌دهد. مشکلاتی که در سنوات گذشته زائران زیادی را از سفر به عراق منصرف کرده است. یکی از اصلی‌ترین راهکارهای حل مشکل کمبود ناوگان حمل‌ونقل مسافر، ایجاد اتصال ریلی با عراق است. هر لکوموتیو قطار می‌تواند ۱۰ واگن را حمل کند و بسته به نوع واگن‌ها هر قطار ظرفیت حمل مسافر از ۴۰۰ تا ۱۰۸۰ نفر را دارد. در جدول زیر ظرفیت انواع قطارها بررسی شده است.

مقایسه جدول(۱) به خوبی نشان می‌دهد بسته به نوع واگن قطار مسافربری، ظرفیت حمل یک قطار معادل ۱۶ الی ۴۳ اتوبوس است و می‌تواند کمبود ناوگان حمل‌ونقل میان دو کشور را پوشش دهد. درحال حاضر یکی از ظرفیت‌های اتصال ریلی به عراق از طریق مرز شلمچه-بصره است که نسبت به سایر مسیرها نیازمند هزینه و زمان کمتری است. با این حال تاکنون تلاش‌ها برای به ثمر رساندن این اتصال ریلی، بی‌نتیجه مانده است. این اتصال ریلی می‌تواند سفر زائران ایرانی، پاکستانی، هندی، افغانستانی، آذربایجانی و برخی کشورهای آسیای میانه در موسم اربعین به عراق را تسهیل کند. تکمیل این خط ریلی در گرو انجام مین‌روبی و احداث پل روی اروندرود است که تاکنون بعد از گذشت ۹ ماه از وعده ۱۸ ماه اتمام پروژه، عملیات اجرایی با کندی پیش می‌رود و صرفا شمع‌کوبی پایه پل‌ها صورت گرفته است. علی‌رغم اظهارات تکراری میعاد صالحی، مدیرعامل شرکت راه‌آهن مبنی بر مین‌روبی ۳ کیلومتر از مسیر ۱۶ کیلومتری خط ریل، بررسی‌ها نشان می‌دهد در حال حاضر عملیات مین‌روبی متوقف است. امید می‌رود در سال آتی با احداث پل و مین‌روبی که برعهده طرف ایرانی است، ریل‌گذاری طرف عراق نیز انجام شود و گامی مثبت در برطرف‌کردن مشکل تردد زائران برداشته شود.

میعاد صالحی: خط شلمچه - بصره با سرعت در حال اجراست!

تاخیرها در اجرای خط ریلی شلمچه - بصره درحالی است که در روزهای گذشته سیدمیعاد صالحی، مدیرعامل شرکت راه‌آهن با اشاره به اینکه احداث خط ریلی شلمچه - بصره یکی از طرح‌های مهم برون‌مرزی راه‌آهن جمهوری اسلامی ایران است، گفت این طرح به سرعت در حال اجراست. صالحی افزود بیش از ۵۰ سال است که دو کشور ایران و عراق منتظر احداث این خط هستند تا شاهد برقراری پیوند ریلی باشیم. وی مین‌روبی را ازجمله موانع سر راه این طرح عنوان کرد و ادامه داد: «از سال گذشته با توجه به تلاش‌های صورت‌گرفته توانستیم تاکنون حدود ۴ کیلومتر در عمق خاک عراق مین‌روبی کنیم.» صالحی همچنین به کشف بیش از ۶ هزار انواع مین‌های جنگی و خمپاره اشاره کرد و گفت: «تاکنون در سه مرحله دپوهای کشف‌شده را منهدم کرده‌ایم و به‌تدریج بقیه هم کشف و منهدم می‌شوند. بیشتر این مین‌ها در منطقه شلمچه و مربوط به عملیات کربلای ۵ است به‌طوری‌که ۵ لایه مین‌روبی تا عمق ۶ متر به عرض ۵۰ متر و به طول حدود ۴ کیلومتر داشتیم.» مدیرعامل شرکت راه‌آهن همچنین درباره ویژگی‌های پل احداثی برای این خط گفت: «احداث پل روی اروندرود در شمال بصره در حال انجام است که ۱۷ پایه در خشکی و آب دارد و این طرح به لحاظ فنی بسیار پیچیده است و هم‌اکنون در حال شمع‌کوبی هستیم که این شمع‌ها هرکدام با یک‌ونیم متر قطر و ۴۵ متر عمق در حال احداث هستند.» فارغ از اینکه این خط ریلی ۳۶ کیلومتر بوده و مین‌روبی ۴ کیلومتر معادل تنها پیشرفت فیزیکی ۱۱ درصدی است، برخی شنیده‌ها حاکی از آن است که ادامه مین‌روبی این مسیر ریلی، انهدام کشفیات دپوشده در چند نقطه، رفع خطر بالقوه انفجار ناخواسته آنها و پیامدهای سیاسی اجتماعی ناشی از آن، همچنان در گرو معرفی یک شرکت ایرانی دارای مجوز فعالیت به طرف عراقی از طرف شرکت راه‌آهن جمهوری اسلامی ایران است.

جدول ۱: تفاوت ظرفیت هر نوع واگن قطار مسافربری نسبت به اتوبوس

نوع قطار	ظرفیت هر واگن	ظرفیت ۱۰ واگن یک قطار	معادل اتوبوس ۲۵ نفر (VIP)
قطار چهارتخته	۴۰ نفر	۴۰۰ نفر	۱۶ اتوبوس
قطار شش‌تخته	۶۰ نفر	۶۰۰ نفر	۲۵ اتوبوس
قطار اتوبوسی	۱۰۸ نفر	۱۰۸۰ نفر	۴۳ اتوبوس

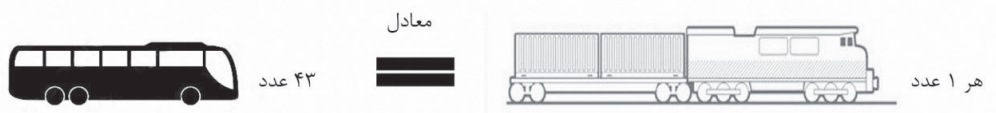

مدیرمسئول:
محمدامین ایمانجانی
قائم‌مقام مدیرمسئول:
مسعود فروغی
سردبیر:
محمد زعیم‌زاده
تلفن و فکس:
(۰۲۱) ۶۲۹۹۹۴۹۵
کدپستی:
۱۱۳۵۶۳۳۸۱۶
چاپ:
چاپخانه دانشگاه آزاد اسلامی
نشانی:
خیابان حافظ، پایین‌تر از جمهوری
روبه‌روی ساختمان بورس
ساختمان فرهیختگان، طبقه سوم